

קול התרבות הכבושה

„האם במשך עשר שנות כיבוש ישראלי בגדה המערבית נוצרה תרבות פלסטינית? על שאלה זו מנסה להשיב העיתונאי דני רובינשטיין במונוולוג ארוך שלו תחת הכותרת „תרבות הארץ הכבושה“ שהתפרסם בעיתון „העולם הזה“ (2081) במדור „נמר של נייר“.

התאכזבתי מאד מרמת האובייקטיביות של מר רובינשטיין. תחילה הייתי רוצה לתקן לו כמה טעויות שוליות. המשוררים הערבים בישראל ידועים היטב בכל העולם הערבי כ„משוררי ההתנגדות“. הם ידועים פחות כ„משוררי הארץ הכבושה“, כינוי המודבק להם רק בכלי התקשורת של הנמסרים במצרים, סוריה ועיראק. עתה (ולא רסאן) כמאני כתב בשנת 1965 ספר שנתן לו את התואר „משורר ההתנגדות“, וממנו גזרו את הכינוי גם לשאר המשוררים הערבים בישראל.

דנה אמה לחילוקי-הדיעות שיש לי עם דעותיו של דני רובינשטיין. דני טוען ש„הסימבוליקה הנוצרית בולטת ביותר“ בספרות הפלסטינית בתוך ישראל וגם בגדה המערבית. אם אומנם הפלסטינים בישראל משתמשים בהרבה „סימבוליקה נוצרית“, זאת אומרת שיש סיבה לכך. סימבוליקה זו היתה נחוצה מפני שלמיעוט הערבי היו חסרות זכויות אלמנטריות ביותר של חופש-דיבור וחופש-ביטוי.

הכיבוש הישראלי בגדה וברצועת עזה וברמת-הגולן יצר שתי עובדות: שוק (ענקי יחסית) למוצרים ישראליים, וכוח פרולטארי אמפליטי. הבורגנות הישראלית מנצלת את כוח-האדם בגדה — מקפחת אותו ואינה נותנת לו שום זכויות בסיסיות. ריווחי הבורגנות מביאים תועלת לא רק לקאפיטליסטים הישראלים. הם תורמים תרומה משמעותית גם לפרולטריון הישראלי ולכלכלתה של ישראל כולה.

כל המיפלגות הציוניות הן נגד נסיגה או פשרה טריטוריאלית ונגד הקמת מדינה פלסטינית עצמאית לצד ישראל, מפני שהם מכירים היטב בשתי העובדות שהזכרתי. זאת הסיבה מדוע המפלגות הציוניות אינן דוגלות בסיסמה שגם מידבר סיני הוא חלק בלתי-נפרד מ„המולדת ההיסטורית“. מפני שסיני הוא מידבר, וחוף המהפץ שכבר נמסר למצרים אין בו אוכלוסיה גדולה, לא כוח-אדם ולא שוק.

לכן, צעיר פלסטיני המסיים את חוק לימודיו בתיכון אין לו סיכוי רב. הישראלים רוצים רק פועלים פלסטיניים ולא אינטלקטואלים פלסטיניים. הבורגנות השלטת בישראל רוצה לעשות אותנו רק פועלים.

כלומר, אם המימשל הצבאי יחליט מחר להכניס טלפון וחשמל לכל בית פלסטיני, תהיה רמת ההתפתחות של הפלסטינים בגדה גדולה יותר מרמת ההתפתחות של הישראלי הממוצע. אינו מבין אך רובינשטיין מרשה לעצמו להשתמש בקנה-מידה פרימיטיבי כזה של חשמל וטלפון, לבדיקת רמת התפתחותם של הפלסטינים בגדה המערבית. האם מיספר הטלפונים מעיד על התפתחות רמת? לדעתי זוהי צורה מפגרת לקבוע את רמת התפתחותו של עם החי תחת מיסטר כיבוש „ליבראלי“.

מדוע לא נתן רובינשטיין, למשל, סטטיסטיקה על בוגרי האוניברסיטאות בקרב הפלסטינים בגדה? לפי סטאטיסטיקה כזו שפורסמה על-ידי אונסק"ו, יש יותר מ-70 אלף בוגרי אוניברסיטאות בקרב העם הפלסטיני.

איך ניתן להסיק את המיספר הגדול והולך של בעלי תארים אקדמיים בקרב בני העם הפלסטיני, הולך ומתפתח למרות השליכי ושיטות היכוי? לדעתי ניתן להסביר זאת רק בכך שרק עם חי ובעל שורשים עמוקים בתרבות מסוגל לעמוד נגד דיכוי ובתנאי כיבוש ולהמשיך בהתפתחותו עד שיאלץ את העולם להכיר בו.

משום כך נראה לי המונוולוג של דני רובינשטיין חסר-אובייקטיביות ועטוף בעובדות היות העם יאלית. הוא מסתכל על תרבות הפלסטינים מלמעלה, ממדרגה עליונה, כאילו הפלסטינים הם עם מפגר החי בג'ונגל לכוד בגורל ומתעסק רק בפוליטיקה. כך קל ביותר להסביר את „ההתחלית התרבותיים“ שחלו כביכול בגדה המערבית.

בניתוח המאלף מתעלם מר רובינשטיין, שהוא סופר „דבר“, לעניינים ערביים, לחלוטין מעובדת היות העם הפלסטיני בגדה תחת מיסטר כיבוש ומהשפעתו השלילית של מיסטר זה על תנאי התפתחותו התרבותית. צוחק לספר לנו כי תרבות הפלסטינית „כמעט חדשה“ צמחה תחת הסות הכיבוש ועל-ידי „הישראלי“ ורמז מלאך נותן היה רק לצפות שיבוא מישהו ויציע לישראל לכבוש גם את ירדן, ערביה-הסעודית וצפון תימן כדי להביא להן „תרבות חדשה“ עם „כיבוש ליבראלי“.

זוהייר סאבאג, יצר

כולם אוהבים את קארטר

מחנה-השלום הישראלי אינו אוהב את הרוקפולר ואת יעקב יעבץ — אך גם הוא אוהב את קארטר. היונים הישראליות, בשוכך הסוציאליסטי-ציוני ומחוצה לו, שמחים ומרוצים בנשיא המצוד בבוקר ב„בית לאומי פלסטיני“, בצהריים ב„יישות פלסטינית“ ובסעודה המשתכרת בערב ב„שאלה הפלסטינית“. הקומוניסטים הישראליים אוהבים יותר את ברז'נייב ושונאים את קארטר כשהוא רוצה זכויות-אזרח בברית-המועצות, אך הם אוהבים גם את הנשיא האמריקאי כשהוא מכריז על הצורך בנסיגה ישראלית לגבולות 1967.

קארטר אוהב מאד את מי שאוהב אותו, כי הוא אוהב את התנ"ך שבו נאמר, „ואהבת לרעך כמוך“ והוא, הנשיא האמריקאי, הוא רעם של כל אוהביו. הוא אוהב את בגין וסאדאת האוהבים אותו, אוהב את הרבי מלובאביץ' האוהב את בגין ובוודאי שיאהב גם את הרב קוק ואת זבולון המר האוהבים את בגין, אוהבו של קארטר.

סוריה או ישראל — המערב-אירופאיים, ובעיקר ראשי ממשלות צרפת, גרמניה המערבית ובריטניה, חוששים ממנו וממדיניות-חוות-הבטונים שלו. הם חוששים שציד המכשפות בסיסמת „זכויות האדם“ שהוא רוצה להנהיג בעולם החופשי, הוא הצד השני למטבע של ציד-המכשפות נוסח ג'ו מק-קארתי — רוברט קנדי — ריצ'ארד ניקסון, שעדיין מטיל את מוראו על העולם הלא-סוציאליסטי וגם על ארצות-הברית עצמה.

דויד וולסון רוקפולר ואיתן ראש המחלקה הבינ-לאומית של ה„צ'ייס מנהגס בנק“, שר-החוזר לשעבר של ממשלת ארצות-הברית הנרי קיסינג'ר — שלושתם רפובליקאים רשומים, אוהבים מאד את ג'ימי קארטר. כי, כנראה, גם הסיבה שפרט לפגישות אינ-ספור עם רבנים, אורתודוקסים ועל-ידיהם לרגל משיבת-אל הרבי מלובאביץ', שמצווה את מיצוות „אף שעל“ על אזרחי ישראל מבלי לעלות אליה בעצמו — היו פגישותיו היחידות של בגין עם אישים בלתי-ירשמיים, הפגישות עם האחים רוקפולר וקיסינג'ר.

השילוש הקדוש הזה — הנשיא ג'ימי קארטר, הרבי מלובאביץ' והרבי יהודה קוק — הוא המשענת המדינית, הרוחנית והיחידה של ממשלת ישראל, בראשותו של נציב בית-ד"ר מנחם בגין.

קארטר יושב על תקן של אלוהים, כמוהו כבגין שהאלוהים בחר בו לשלטון — אלא שאלוהיו של קארטר חשוב יותר מאלוהיו של בגין, כי אלוהי הנוצרים יש לו שליחים וקארטר הוא השליח החשוב ביותר ביניהם ואילו אלוהי היהודים יש לו רק רבנים ראשיים, ספרדים ואשכנזים, ראשוני-לציון וראשוני לגוש-אמונים, ראשוני לגדולי התורה וראשוני לחב"ד — ואילו בגין איננו רב או שליח קדוש.

הרוקפולרים ושאר מנהלי הברות-הנפט אוהבים את קארטר משום שמדיניותו מייקרת את הנפט ומעשירה את הברות הנפט — מאזן-התשלומים השלילי של ארצות-הברית הוא תוצאה ישירה של אגירה בלתי-מוסקת של נפט ממזרח ומלחמה אפסרית במזרח-התיכון. את האצבע על הדק המילחמה הזו מחזיקים בג'ורדני-יריבצמן ואת אפסריותה באז לברר אצל בגין דיוויד וולסון רוקפולר עם הנרי קיסינג'ר: האב תחזיקים! מתי? ובאיזה מחיר אפשר לבטלה או לדיחותה!?

כמו בתפילת האשכבה כך גם במגעיו עם הנשיא ג'ימי קארטר, צריך מנחם בגין לזכור ש„קארטר נתן וקארטר לקח“ — אם מנחם בגין לא יתן לקארטר את כל מה שהוא רוצה, נפט ושלוש, יקח קארטר שינחם את מנחם בגין.

כולם אוהבים את קארטר, כולם, וג'ימי קארטר יותר מכולם.

גם הסעודים, סוחרי-הנפט, אוהבים את קארטר לקוחם והוא אוהב אותם. הסנאטור היהודי, אוהב ישראל ואוהב-בגין, יעקב יעבץ, אף הציג את עצמו כ„ידידו האישי של שר-החוזר הסעודי“ וגם סגן-נשיא ארצות-הברית לשעבר, נלסון רוקפולר, עשה כמוהו. שניהם אוהבים את קארטר, אוהבים את שר-החוזר הסעודי ושונאים את הפלסטינים ואת מי שתומך בהם.

אלכס מסיס, ניו-יורק